

Justitieombudsmannen
Hans-Gunnar Axberger**Kritik mot Vägverket för dröjsmål med att överlämna ett överklagande, som innehöll en begäran om inhibition, till länsstyrelsen, även kritik mot Länsstyrelsen i Västra Götalands län för dröjsmål med att pröva en begäran om inhibition**

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 28 augusti 2009 förde Sweets Konfektyr i Partille AB fram klagomål mot Länsstyrelsen i Västra Götalands län och en tjänsteman där. Bolaget anförde följande.

Vägverket förordnade genom ett beslut den 11 april 2008 att utfarten från fastigheten H 18:1 till väg E20 skulle spärras av. Den 12 maj 2008 överklagade bolaget beslutet. Bolaget yrkade att beslutet skulle upphävas, alternativt ändras och att Länsstyrelsen i Västra Götalands län skulle – i avvaktan på att överklagandet prövades slutligt – förordna att beslutet tills vidare inte skulle gälla. Den 22 maj 2009 överlämnade Vägverket överklagandet till länsstyrelsen, som vid tidpunkten för anmälan till JO ännu inte hade tagit ställning till begäran om inhibition.

Utredning

Handlingar hämtades in från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Härefter anmodades Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Vägverket att göra en utredning och yttra sig över innehållet i Sweets Konfektyr i Partille AB:s anmälan.

I remissvaret anförde Länsstyrelsen i Västra Götalands län följande.

Sedan Vägverket i Region Väst den 11 april 2008 beslutat om avstängning av befintlig anslutning av enskild väg från fastigheten H 18:1 mot väg E20, överklagade Sweets Konfektyr i Partille AB beslutet till Länsstyrelsen i Västra Götaland. Skrivelsen med överklagandet kom in till Länsstyrelsen den 22 maj 2009 (dnr 258-46354-2009). I skrivelsen yrkade Sweets Konfektyr i Partille AB även inhibition av Vägverkets beslut. Som befullmäktigat ombud anmälde sig AA.

Den 25 augusti 2009 begärde Sweets Konfektyr i Partille AB att inhibitionsyrkandet omedelbart skulle prövas. Handläggaren handlade omedelbart yrkandet med prioritet. Den 28 augusti 2009 föredrog handläggaren ärendet och slutligt beslut

fattades. Handläggaren meddelade beslutet genom att omedelbart faxa detsamma (fax till ombudet). Genom Länsstyrelsens beslut avslogs Sweets Konfektyr i Partille AB:s överklagande av Vägverkets beslut. Ärendet lämnades till rättsenhetens expedition för åtgärd i diariet.

Sedan Sweets Konfektyr i Partille AB överklagat Länsstyrelsens beslut har ärendet överlämnats till Regeringen.

Bedömning

Länsstyrelsens utgångspunkt är att inhibitionsyrkanden ska handläggas skyndsamt. Länsstyrelsen gjorde i detta fall ett förbiseende när inte inhibitionsyrkandet behandlades skyndsamt. Det är beklagligt. När handläggaren den 25 augusti 2009 av ombudet uppmärksammades på förbiseendet prioriterades ärendet och handlades genast.

I sitt remissvar anförde Vägverket följande (bilagan utelämnas här).

Grundläggande bestämmelser om förvaltningsmyndigheters hantering av överklaganden finns i förvaltningslagen (1986:223), FL. Av 23 § andra stycket nämnda lag framgår att en skrivelse med överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Enligt 24 § första stycket prövar den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet om överklagandet har kommit in i rätt tid. Har överklagandet kommit in för sent, ska myndigheten avvisa den, om inte annat följer av andra eller tredje stycket. Enligt tredje stycket sistnämnda paragraf ska överklagandet inte avvisas, om den inom överklagandetiden har kommit in till den myndighet som ska pröva överklagandet. I ett sådant fall ska denna myndighet vidarebefordra skrivelsen till den myndighet som har meddelat beslutet och samtidigt lämna uppgift om vilken dag överklagandet kom in till den högre instansen. Någon bestämd reglerad tidsfrist inom vilken en förvaltningsmyndighet ska överlämna handlingarna till överinstansen finns inte fastlagd. Det är emellertid självklart att detta ska ske utan dröjsmål enligt vad som föreskrivs i 7 § FL. I normalfallet bör tiden inte överstiga en vecka (se bl.a. JO:s ämbetsberättelse 1995/96 s. 314).

Annat har inte framkommit än att väghållningsmyndigheten – även om verkställigheten inte var nära förestående – har haft att uppfatta den överlämnade skrivelsen som ett överklagande och således bort hanterat den enligt ovan redovisade regelsystem. Så har dock inte skett vilket naturligtvis inte är godtagbart. De felaktigheter som handläggningen varit behäftad med kan ha sin grund i bristande kunskaper om den rättsliga regleringen på området. Det inträffade åskådliggör därför behovet av kraftfulla insatser för att förstärka arbetet med förvaltningsrättslig kvalitetssäkring.

Sweets Konfektyr i Partille AB kommenterade remissvaret och förde fram ytterligare klagomål mot länsstyrelsen. Dessa har inte föranlett någon ytterligare utredning från JO:s sida.

Rättslig reglering

Av 40 § väglagen (1971:948) framgår att väghållningsmyndigheten får, om det är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten eller framkomligheten på en allmän väg, förordna att en enskild vägs anslutning till den allmänna vägen ska spärras av eller ändras och verkställa beslutet. Ett sådant beslut gäller omedelbart, om inte något annat förordnas i beslutet (77 § andra stycket). Väghållningsmyndighetens beslut enligt 40 § får överklagas hos länsstyrelsen (73 §).

I 24 och 25 §§ förvaltningslagen (1986:223) finns grundläggande bestämmelser om myndigheters hantering av överklaganden. Enligt dessa ska beslutsmyndigheten pröva om en skrivelse med överklagade kommit in i rätt tid och ska, om detta är fallet, överlämna skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet eller domstol som ska pröva överklagandet. JO har vid upprepade tillfällen uttalat att myndigheterna ska överlämna en skrivelse med överklagande och övriga handlingar i ärendet till överinstansen utan dröjsmål och att handläggningstiden i normalfallet – även med beaktande av den skyldighet att ompröva beslutet som följer av 27 § förvaltningslagen – inte bör överstiga en vecka (se bl.a. JO 1995/96 s. 314 och 2002/03 s. 424). Om klaganden begär att beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition) kan det krävas särskild skyndsamhet vid handläggningen av ett överklagande (jfr prop. 1985/86:80 s. 74). I sådana fall ska överklagandet genast överlämnas till överinstansen för att göra det möjligt för denna att ta ställning till begäran om inhibition. Handläggningstiden bör i sådana fall – med beaktande att omprövningsskyldigheten enligt 27 § förvaltningslagen inte gäller när klaganden begär inhibition – inte överstiga en till två dagar (jfr JO 2006/07 s. 160 och JO:s beslut den 18 januari 1999 i dnr 1100-1998, se FT 1999:31).

I 29 § förvaltningslagen anges att en myndighet som ska pröva ett överklagande får bestämma att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla. Det ligger i sakens natur att en begäran om inhibition alltid ska handläggas skyndsamt. Ett skäl till detta är att en åtgärd, om överinstansen anser att det finns skäl att meddela inhibition, ska hinna stoppas innan det uppkommer skada för den part som begärt inhibition. Hur lång tid en överinstans kan dröja med att pröva en begäran om inhibition utan att överskrida kravet på skyndsamt behandling är en bedömningsfråga. Om ärendet innehåller ett omfattande material samt komplicerade och svårbedömda frågor kan prövningen tillåtas dröja längre än om utredningen är förhållandevis begränsad.

Bedömning

Vägverkets handläggning av ett överklagande som innehöll en begäran om inhibition

Genom ett beslut den 11 april 2008 förordnade Vägverket med stöd av 40 § väglagen att utfarten från fastigheten H 18:1 till väg E20 skulle spärras av. Av 77 § andra stycket väglagen framgår att beslutet gällde omedelbart. Sweets Konfektyr i Partille AB överklagade beslutet och begärde att det tills vidare inte skulle gälla (inhibition).

Av utredningen framgår att bolagets överklagande kom in till Vägverket den 12 maj 2008 men inte överlämnades till Länsstyrelsen i Västra Götalands län förrän i slutet av maj 2009. I detta fall har alltså överklagandet överlämnats till överinstansen först sedan mer än 12 månader förflutit från det att skrivelsen med överklagande kom in till Vägverket. Någon godtagbar förklaring till att handläggningen tilläts dra ut på tiden har inte framkommit. Vägverket har beklagat det inträffade och angett att det åskådliggör ett behov av kraftfulla utbildningsinsatser för att stärka arbetet med förvaltningsrättslig kvalitetssäkring. Jag instämmer i den be-

dömningen och förutsätter att myndigheten vidtar nödvändiga åtgärder. Vägverket kan ändå inte undgå allvarlig kritik för handläggningen av bolagets överklagande.

Länsstyrelsens handläggning av en begäran om inhibition

Bolagets överklagande och handlingarna i ärendet kom in till länsstyrelsen den 22 maj 2009. Genom ett beslut den 28 augusti 2009 avslog länsstyrelsen överklagandet. Att överklagandet prövades slutligt innebar att det inte längre fanns skäl för myndigheten att ta ställning till begäran om inhibition; någon prövning av begäran om inhibition hade heller inte skett dessförinnan.

Som framgår av den rättsliga regleringen ska en begäran om inhibition prövas skyndsamt. Handläggningstidens längd kan naturligtvis variera beroende på omfattningen av utredningen och de frågor som myndigheten har att ta ställning till. I detta fall borde begäran om inhibition ha prövats långt tidigare än vad som i realiteten blev fallet. Underlåtenheten att med tillräcklig skyndsamhet pröva inhibitionsfrågan framstår i detta fall som en engångsföreteelse. Länsstyrelsen har också beklagat det inträffade. Handläggningen måste ändå kritiseras.

Övrigt

Vad som i övrigt har framkommit i ärendet ger inte anledning till något uttalande eller någon åtgärd från JO:s sida.